

Тема: Дослідження рухової сфери, її розлади.

1. Парези, паралічі.
2. Зміни м'язового тонусу тварини.
3. Атаксії.

Методичні вказівки.

1. Парези, паралічі.

При неповному роз'єднанні рухових центрів і м'язів настає часткова втрата або послаблення рухової функції. Цей стан називається парезом (paralysis – розслаблення, ослаблення). При повній втраті рухових функцій виникає параліч. Причиною його є повний розрив зв'язку між руховими центрами і м'язом або групою м'язів.

За походженням паралічі поділяються на центральні й периферичні. Центральні паралічі виявляються при захворюваннях, які супроводяться ураженням головного мозку (сказ, інфекційний енцефаліт, чума, отруєння). Вони також можуть бути наслідком крововиливів у рухову ділянку кори великого мозку, розвитку новоутворень, паразитарних захворювань, тяжких інтоксикацій. Центральні паралічі супроводяться різким підвищенням тонусу м'язів і сухожилкових рефлексів з одночасним ослабленням шкірних рефлексів. У зв'язку з цим такі паралічі називають спастичними. Найбільш характерним симптомом центрального паралічу є дифузне поширення, яке охоплює, наприклад, всю кінцівку або навіть половину всього тіла тварини.

Периферичні паралічі характеризуються відсутністю шкірних і сухожилкових рефлексів. М'язи ураженої ділянки стають розслабленими, в'ялими, швидко перероджуються і атрофуються. Периферичний параліч може виникнути при ураженні будь-якої частини периферичного рухового нейрона: рухових клітин вентральних рогів спинного мозку або ядер черепно-мозкових нервів, рухових вентральних корінців, периферичних нервів.

За поширенням паралічі поділяються на моноплегію, коли уражується який-небудь один м'яз або один орган, геміплегію, що поширюється на одну половину тіла, і параплегію, яка являє собою парний параліч симетричних органів.

2. Зміни м'язового тону тварини.

Судороги – це мимовільні скорочення м'язів. За характером м'язових скорочень судороги поділяються на клонічні й тонічні, за походженням – на центральні й периферичні.

Клонічні судороги характеризуються короткими й частими скороченнями окремих м'язів або м'язових груп, які змінюються розслабленням їх. Вони спостерігаються при отруєнні кухонною сіллю, кормових отруєннях, кишковій інтоксикації, а також при тяжких формах інфекційних хвороб, ураженні головного мозку і його оболонок внаслідок анемії і порушення мозкового кровообігу, при тяжких родах і розладах обміну речовин. Клонічні судороги, які поширюються на все тіло тварини, називаються конвульсіями. Вони характеризуються великою силою і швидкістю м'язових скорочень. До них належать і випадки – епілептичні, при уремії, еклампсії та ін.

Гіперкінези являють собою клонічні судороги, які набувають правильного, регулярного характеру, проявляються ритмічними скороченнями певних м'язових груп або органів і стійко утримуються до кінця хвороби. При інфекційному енцефаломієліті вони проявляються у вигляді періодичного викидання язика, плямкання губами, пустих жуйних або плавальних рухів; тяжких кольках – у вигляді ритмічних похитувань голови, контрактури потилиці. Рідше гіперкінези трапляються у вигляді сіпання окремих м'язів голови, повік, а також скорочення м'язів грудей і живота. Посіпування згиначів кінцівок часто спостерігають у підсвинків при гіповітамінозах, паратифі.

Тремор (м'язове тремтіння) – це слабкі ритмічні скорочення окремих м'язів. Воно може бути викликане виснаженням, перевтомою, інтоксикацією, отруєнням і гострими захворюваннями головного й спинного мозку. Слабкі

посіпування тільки окремих м'язових пучків називається фібрилярним тремтінням. Такі посіпування часто спостерігаються у молочних корів і чистокровних коней при гарячкових та інфекційних захворюваннях. У великої рогатої худоби вони також виникають при травматичному ретикуліті й перикардиті, кетозі.

Тік – це особливий різновид клонічних судорог, який характеризується ритмічними мимовільними рухами тільки певних м'язів.

Тонічні судороги, на відміну від клонічних, виникають у вигляді тривалих рівномірних скорочень м'язів, які начебто застигають у цьому стані. Вони звичайно охоплюють суворо певні групи м'язів. Розрізняють судорогу потиличних м'язів – контрактуру потилиці, судорогу жуйних м'язів – тризм, судорогу литкових м'язів – крамп тощо. Часто контрактура потилиці спостерігається у корів на останніх стадіях сказу, при менінгіті, кетозі, у коней – при енцефаліті. Тризм характерний для правця, ботулізму.

Тонічні судороги, які поширюються на все тіло, називаються тетанічними. Вони бувають при правці, гіпокальцієвій тетанії, пасовищній тетанії та інших захворюваннях.

Судороги можуть бути й змішаними – клоніко-тонічними або тоніко-клонічними.

3. Атаксії.

Дослідження координації рухів, під якою слід розуміти сувору розміреність рухів тварин і тих органів тіла, які беруть участь у цих рухах, проводять шляхом спостереження за твариною. Розлад координації рухів називається атаксією. Залежно від характеру розладу розрізняють статичну, динамічну і змішану атаксії.

Статична атаксія проявляється порушенням рівноваги тіла тварини в стані спокою. Тварина ледве тримається на широко розставлених кінцівках. При цьому помічається похитування тулуба, голови, крупа, слабкість кінцівок –

тремтіння, згинання їх у суглобах або прогинання. У тяжких випадках тварина сідає або валиться назад, падає, перевертається через голову.

Динамічна атаксія помітна тільки під час руху. Вона характеризується похитуванням заду, погойдуванням всього тулуба, нерозміреною поставою кінцівок. Тварини рухаються невправно, невпевнено, інколи високо піднімають кінцівки і з силою опускають їх на землю. Розлади посилюються після зав'язування очей.

Атаксії в основному виникають при порушенні провідників глибокої чутливості й ураженні мозочка.

За локалізацією вогнищ ураження розрізняють такі атаксії: периферичну, зумовлену спінальними захворюваннями (ураженнями верхніх стовпів спинного мозку), вестибулярну, яка розвивається при ураженні лабіринту й вестибулярного нерва, і мозочкову.

Контрольні запитання.

1. Дайте визначення поняття парези.
2. Поясніть поняття параліч.
3. Дайте визначення поняття судороги і поясніть їх види.
4. Назвіть методи клінічного дослідження координації рухів тварини.

Список рекомендованої літератури.

Основна.

1. Внутрішні незаразні хвороби тварин: Підручник. – 2-ге вид., доп. / М.О. Судаков, М.І. Цвіліховський, В.І. Береза та ін.; За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с. (стор. 82–84)
2. Клінічна діагностика хвороб тварин / В.І. Левченко, М.О. Судаков, Й.Л. Мельник та ін.; За ред. В.І. Левченка. – К.: Урожай, 1995. – 368 с. (стор. 249–251)
3. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / М.О. Судаков, В.І. Береза, І.Г. Погурський. За ред. М.О. Судакова. – К.: Вища школа, 1985. – 335 с. (стор. 82–83)

Додаткова:

1. Внутренние незаразные болезни животных / И.И. Тарасов, И.П. Кондрахин, В.Г. Ильин. – М.: Агропромиздат, 1987. – 431 с. (стр. 81–82)
2. Практикум по внутрішніх незаразних хворобах с/г тварин / М.О. Судаков, В.І. Береза, І.Г. Погурський, В.М. Нечваль. За ред. М.О. Судакова. – К.: Вища школа, 1995. – 206 с. (стор. 93–94)